

Sygn. akt: III AUa 1462/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak (spr.)

SSA Lucyna Guderska

Protokolant: st.sekr.sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2014 r. w Łodzi

sprawy **A. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt: VIII U 341/13;

oddala obie apelacje.

Sygn. akt III AUa 1462/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 maja 2013r. Sąd Okręgowy w Łodzi w punkcie pierwszym wyroku zmienił częściowo decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 3 grudnia 2012r. i przyjął do ustalenia podstawy wymiaru emerytury A. M. dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1971-1982, 1985-1992 z przyjęciem udokumentowanych wynagrodzeń oraz z przyjęciem wynagrodzenia za 1971r. w wysokości 31.200 zł. Odwołanie w pozostałej części zostało oddalone.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło w następującym stanie faktycznym:

Decyzją z dnia 21 czerwca 2004 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wykonując prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 maja 2004 roku, sygn. akt III AUa 759/03, przyznał A. M. ur. (...), prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2002 roku. Podstawę wymiaru ustalono z 20 lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1973 -1983, 1985-1993, a wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 87,22 %. /wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - k.56 akt ZUS, decyzja z dnia 21 czerwca 2004 roku -k. 68 akt ZUS/.

A. M. wniósł odwołanie od powyższej decyzji kwestionując podstawę wymiaru świadczenia /odwołanie - k. 2 załączonych akt VIII U 2463/04/.

Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 29 sierpnia 2005 roku, sygn. akt VIII U 2463/04, przyjął że w latach 1971 - 1981 podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowiły następujące kwoty: w 1971 roku - 30.000 zł, w 1972 roku - 34.400 zł, w 1973 roku - 41.500 zł, w 1974 roku - 49.200 zł, w 1975 roku - 61.608 zł, w 1976 roku - 87.113 zł, w 1977 roku - 50.400 zł, w 1978 roku- 55.900 zł, w 1979 roku -57.600 zł, w 1980 roku - 66.300 zł, w 1981 roku - 73.200 zł /wyrok - k. 44 załączonych akt VIII U 2463/04/.

Decyzją z dnia 13 października 2005 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wykonując powyższy prawomocny wyrok Sądu Okręgowego, przeliczył emeryturę wnioskodawcy od dnia 1 listopada 2002 roku. Podstawę wymiaru ustalono z 20 lat kalendarzowych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat 1971-1982, 1985-1992. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,55% /decyzja -k. 216/217 akt ZUS/.

Decyzją z dnia 3 lutego 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku odwołującego z dnia 23 stycznia 2012 roku o uwzględnienie kwot minimalnego wynagrodzenia pracowników w podstawie wymiaru, ponownie ustalił A. M. od dnia 1 stycznia 2012 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, najkorzystniejszą podstawę wymiaru uwzględniając minimalne wynagrodzenie w 1992 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 101,74%. Jednocześnie organ rentowy odmówił ustalenia i przyjęcia wysokości zarobków wnioskodawcy za okres od 13 września 1962 roku do 29 października 1962 roku, od 6 listopada 1964 roku do 30 września 1970 roku, gdyż na angażach płacowych za ten okres wynagrodzenie określono stawką godzinową a wnioskodawca nie przedłożył dokumentów potwierdzających ilość faktycznie przepracowanych godzin. W związku z tym ZUS z uwagi na nieudokumentowanie przez wnioskodawcę zarobków przyjął minimalne wynagrodzenie za okresy od 20.09.1961r. do 10.09.1962r., od 13.09.1962r. do 28.10.1962r., od 6.11.1964r. do 30.09.1970r., od 5.05.1983r. do 19.10.1983r., od 10.1992r. do 31.10.1992r., od 13.11.1993r. do 15.05.1994r., od 27.07.1995r. do 04.1996r., od 26.10.1995r. do 11.04.1996r., od 26.11.1996r. do 31.12.1997r., od 2.04.1998r. do 1.10.1998r. /decyzja - k. 290 akt ZUS, wniosek - k. 240/241 akt ZUS/.

Następnie decyzją z dnia 14 lutego 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu dokonał przeliczenia wysokości świadczenia wnioskodawcy z wyrównaniem za 3 lata wstecz, tj. od 1 lutego 2009 roku z uwagi na stwierdzony błąd w zaliczeniu okresu pobierania zasiłku przedemerytalnego od dnia 7 października 1998r. do 31 października 2002r. /decyzja - k. 284 akt ZUS/.

W dniu 13 listopada 2012 roku A. M. ponownie wystąpił z wnioskiem o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury, dołączając karty wynagrodzeń z lat 1974-1980 /wniosek - k. 350/351 akt ZUS/.

Zaskarżoną decyzją z dnia 3 grudnia 2012 roku organ rentowy uwzględniając wynagrodzenia przedstawione na załączonych do wniosku z dnia 13 listopada 2012 roku kartach wynagrodzeń z lat 1974-1980, ponownie przeliczył podstawę wymiaru wnioskodawcy z tych samych 20 lat, tj. z lat 1971-1982, 1985 - 1992. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 109,96% /decyzja - k. 336/337 akt ZUS/.

Następnie decyzją z dnia 30 stycznia 2013 roku, na podstawie dołączonych do odwołania list płac z 1983 roku, organ rentowy ponownie przeanalizował podstawę wymiaru emerytury A. M. i za rok 1983 przyjął wynagrodzenia: od dnia 1 stycznia 1983 roku do dnia 4 maja 1983 roku - listy płac odwołującego, a od dnia 5 maja 1983 roku do dnia 18 października 1983 roku - listy płac zarobki zastępcze innego pracownika /bezsporne/.

W okresie od dnia 13 września 1962 roku do dnia 15 lipca 1984 roku odwołujący był zatrudniony w (...) Kombinacie Budowlanym (...) w Ł., gdzie pracował na stanowisku: murarza - tynkarza, starszego majstra budowy, lastrikarza, starszego majstra budowy, murarza - tynkarza. Oprócz wynagrodzenia zasadniczego wnioskodawca otrzymywał dodatek funkcyjny i premię /świadcstwo pracy -k. 118/119 akt ZUS, opinia - k. 188/189 akt ZUS/.

W aktach organu rentowego znajdują się 2 angaże z dnia 1 października 1970 roku, z których w jednym widniej zapis, że od dnia 1 października 1970 roku wynagrodzenie miesięczne odwołującego wynosiło 2.400 zł miesięcznie, a z drugiego

wynika, że wynagrodzenie to wynosiło 2.500 zł miesięcznie/ bezsporne, a nadto angaż - k. 154/155 akt ZUS, angaż- k. 194/195 akt ZUS/.

W związku z uzyskaniem przez odwołującego tytułu mistrza w zawodzie murarza pracodawca przyznał skarżącemu dodatek za uprawnienia od dnia 1 lipca 1971 roku w wysokości 200 zł /angaż - k. 14/.

W toku postępowania sądowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 17 kwietnia 2013 roku, dokonał hipotetycznego wyliczenia wysokości emerytury uwzględniając przy obliczeniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za okres od dnia 1 października 1970 roku do dnia 31 grudnia 1971 roku w wysokości 2.500 zł plus 200 zł od dnia 1 lipca 1971 roku według angażu wnioskodawcy z dnia 1 października 1970 roku ustalając, że wynosi od dnia 1 stycznia 2013 roku 1982,89 zł brutto a od dnia 1 marca 2013 roku 2062,21 zł brutto. Zakład wskazał, że przy ustaleniu powyższego najkorzystniejszy okazał się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1971-1992 wynoszący 111,22%.

W tak ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji, powołując się na treść art. 111 ust. 1, art. 114 ust. 1 i art. 116 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe uznał, że odwołanie jest częściowo zasadne.

Sąd wskazał, że w przedmiotowej sprawie nie było sporne, iż w aktach rentowych wnioskodawcy znajdują się dwa różne angaże z dnia 1 października 1970 roku, w których wskazano dwie różne kwoty miesięcznego wynagrodzenia odwołującego, a mianowicie w jednym z nich załączonym za kartą 154/155 akt ZUS kwotę 2.500 zł a za kartą 184/185 akt ZUS kwotę 2.400 zł. Organ rentowy nie kwestionował powyższej okoliczności, ani angażu z 1 października 1970 roku z zapisem wynagrodzenia miesięcznego wnioskodawcy na kwotę 2.500 zł, na który powoływał się w niniejszej sprawie wnioskodawca, a jedynie wskazywał, że Sąd Okręgowy w sprawie VIII U 2463/04 orzekając jak w wyroku z dnia 29 sierpnia 2005 roku opierał się na angażu z dnia 1 października 1970 roku, w którym zapisano, że wynagrodzenie wnioskodawcy wynosiło 2.400 zł miesięcznie. Co prawda odwołujący nie zaskarżył w/ w wyroku, ale Sąd Okręgowy zważył, że organ rentowy z urzędu winien czuwać nad tym, aby wysokość świadczeń ubezpieczonych była wyliczona w sposób prawidłowy i rzetelny. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przy przyjęciu, do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia, wynagrodzeń osiągniętych przez odwołującego w okresie 20 lat kalendarzowych, najkorzystniejszych spośród tych, w których podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne została udowodniona, tj. z lat 1971-1992, obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury, który wyniósł 111,22%. Mając na uwadze powyższe zaskarżona decyzja podlegała zmianie, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

Odnosnie barku zasadności odwołania w pozostałym zakresie Sąd Okręgowy wskazał, że odwołujący nie przedłożył żadnych nowych dowodów, a nadto w myśl art. 15 ustawy emerytalnej brak podstaw do ustalenia podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wynagrodzenie współpracowników skarżącego oraz do uzupełnienia lat 1971-1973 składnikami wynagrodzeń na podstawie kart płac z lat 1974-1980 ponieważ nie byłoby to faktyczne wynagrodzenie odwołującego. Nie ma prawnej możliwości ustalenia wynagrodzenia wnioskodawcy w oparciu o wynagrodzenie innego pracownika w sytuacji, gdy wnioskodawca wnioskuje o uwzględnienie dodatkowych składników wynagrodzenia w postaci dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych i premii na podstawie zarobków współpracowników. Brak jest do tego podstaw z uwagi na to, że wnioskodawca nie udowodnił konkretnych kwot wynagrodzenia, w sposób pewny. Zgodnie z art. 6 k.c. to na odwołującym spoczywał ciężar dowodzenia w niniejszej sprawie. Wnioskodawca nie przedstawił jednak żadnych dowodów, które potwierdzałyby, iż w spornym okresie osiągał wyższe wynagrodzenie niż wskazane w angażach. Twierdzenia odwołującego, iż otrzymywał dodatkowe świadczenia w postaci dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych, czy też premii, aczkolwiek nie wykluczając, iż są one prawdziwe, nie znajdują żadnego poparcia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Wnioskodawca nie przedstawił dowodów na fakt otrzymywania wyżej wymienionych dodatków, jak również ich wysokości. Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie

odstawie twierdzeń wnioskodawcy. Tym samym Sąd Okręgowy uznał, że w pozostałym zakresie wnioskodawca nie udowodnił swojego roszczenia, co skutkowało oddaleniem odwołania w tej części na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wywiedli ubezpieczony i organ rentowy.

A. M. w swej apelacji – nie precyzując zarzutów - wniósł o prawidłowe wyliczenie podstaw wymiaru z lat 1971-73 z uwzględnieniem premii i godzin nadliczbowych przez symulację tych składników na podstawie kart wynagrodzeń z lat 1974-1980 oraz zastąpienie podstaw wymiaru z lat 1988-89 wynagrodzeniami z lat 1969-1970.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej pkt 1 sentencji, tj. co do ustaleń odnoszących się do wysokości podstawy wymiaru emerytury uwzględniającej w podstawach wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynagrodzenia za 1971r. w wysokości 31 200, zarzucając:

1. naruszenie art. 366 k.p.c. poprzez rozstrzygnięcie sporu w przedmiocie rozpoznanym w drodze prawomocnego wyroku sądu okręgowego, tj. mającego powagę rzeczy osądzonej;
2. naruszenie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez nie odrzucenie odwołania w tej części, w której przedmiot sporu stanowił to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami, a sprawa została w tym zakresie już prawomocnie osądzona,

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości.

W uzasadnieniu swej apelacji organ rentowy podniósł, że Sąd Okręgowy rozstrzygał ponownie kwestię związaną z przeliczeniem wysokości świadczenia wnioskodawcy na podstawie tych samych dokumentów załączonych do akt rentowych - angaży wystawionych przez (...) Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) - czyli w oparciu o dowody jakie były przedmiotem oceny we wcześniejszym sporze o wysokość świadczenia. W poprzednim postępowaniu sądowym zapadł wyrok z dnia 29.08.2005r. sygn. akt VIII U 2463, w którym została zmieniona decyzja organu rentowego z dnia 21.05.2005r. w ten sposób, że organ odwoławczy po przeprowadzonym postępowaniu sądowym, wskazał wysokości podstaw wymiaru składek jakie miały być wzięte przy ponownym obliczeniu emerytury. Sąd Okręgowy uznał wówczas, iż wynagrodzenie wnioskodawcy w 1971r. wynosiło 30 000 zł i było ustalane według angaży wskazującego na otrzymywane wynagrodzenie w kwocie 2 400 zł miesięcznie. Rozstrzygnięcie to stało się prawomocne. Wnioskodawca zaskarżając decyzję z dnia 3.12.2012r. nie przedłożył żadnych nowych dowodów dotyczących wynagrodzenia ze spornego 1971r., a zatem mamy w tej sprawie do czynienia z res iudicata.

W niniejszym przypadku w wyniku przedmiotowego rozpoznania odwołania wnioskodawcy, spór ograniczył się zatem do kwestii zweryfikowania przez Sąd Okręgowy w Łodzi, wcześniejszego wyroku sądu I instancji poprzez uwzględnienie w oparciu o te same, załączone do akt sprawy dokumenty wskazujące na wynagrodzenie w dwóch różnych kwotach tj. w wysokości 2 400 zł i 2 500 zł, wynagrodzenia wyższego bez żadnego wyjaśnienia i uzasadnienia. Zdaniem apelującego, w sprawie tej należało przyjąć, że oceny powyżej wskazanych dokumentów dokonał już sąd w postępowaniu odwoławczym w 2005r., a więc przyjął wynagrodzenie za 1971 rok w wysokości 30 000 zł, która jest wynikiem przeliczenia uwzględniającego płace w kwocie 2400 zł miesięcznie. Po uprawomocnieniu się wyroku z 29.08.2005r., nie zaszła zmiana okoliczności faktycznych - nie zostały przedłożone nowe dowody i nie zostały ujawnione okoliczności istniejące w chwili niniejszego orzekania, a zatem zachodzi tu powaga rzeczy osądzonej. Wnioskodawca nadto nie wniósł przednio apelacji od wyroku z 2005r. Wobec powyższego ustalenia niniejszego postępowania sądowego odnoszące się do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 1971r., a przyjętego do podstawy wymiaru świadczenia wg wskazanej kwoty 31 200 zł z uwzględnieniem angaży - znanych sądowi orzekającemu w 2005r. i nie uwzględniającemu we wcześniejszym postępowaniu odwoławczym angaży z karty 154 - naruszają powagę rzeczy osądzonej, a przez to rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w tej sprawie jest sprzeczne z przepisem art. 366 k.p.c. zgodnie, z którym wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej. W tym stanie rzeczy w myśl art. 199 § 1 pkt 2 odwołanie w zaskarżonej części winno podlegać odrzuceniu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje nie mogą odnieść skutku. Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie. Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał powyższych ustaleń wskutek prawidłowej, przeprowadzonej zgodnie z zasadami wyrażonym w art. 233 § 1 k.p.c., oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Nie ulega wątpliwości, że w postępowaniu przed organem rentowym nie jest możliwe udowadnianie wysokości wynagrodzenia innymi dowodami niż wymienione w przepisie § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), dokumenty. Przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno – rentowe przed organem rentowym nie mają natomiast zastosowania w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, a ewentualne ograniczenia dowodowe mogą wynikać jedynie z przepisów tego Kodeksu. Oznacza to, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury oraz wysokość tego świadczenia, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Jednakże, jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy, aby dokonać przeliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury trzeba mieć konkretne i rzeczywiste dowody na okoliczność uzyskiwania zarobków w danej wysokości i okresie. Natomiast fakt, że inny pracownik w tym samym zakładzie pracy osiągał wynagrodzenie w danej wysokości nie stanowi żadnej podstawy ku ustaleniu, iż takie samo wynagrodzenie otrzymywał wnioskodawca. Tym samym brak podstaw do ustalenia podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy w oparciu o wynagrodzenie współpracowników oraz do uzupełnienia lat 1971-1973 składnikami wynagrodzeń na podstawie kart płac z lat 1974-1980, ponieważ nie byłoby to faktyczne wynagrodzenie ubezpieczonego. Ponadto, wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów na fakt otrzymywania premii i wynagrodzenia za godziny nadliczbowe w latach 1971-1973, jak również ich wysokości. Nie można natomiast przyjąć hipotetycznego wynagrodzenia, opartego wyłącznie na przypuszczeniach, czy też twierdzeniach wnioskodawcy. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Okręgowego, co do przyjęcia wynagrodzenia wnioskodawcy za 1971 rok w wysokości 31.200 zł przy uwzględnieniu angażu z 1 października 1971r., w którym określono wynagrodzenie na kwotę 2.500 zł miesięcznie. Wbrew twierdzeniom apelującego organu rentowego w tej kwestii nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej.

Zauważyć bowiem należy, że w odwołaniu, które było przedmiotem rozpoznania w sprawie o sygn. akt VIII U 2463/04 zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi z 29 sierpnia 2005r. nie była podnoszona kwestia angażu z 1 października 1971r. Odwołujący A. M. jedynie podnosił, że angaże z lat 1971-1973 nie zawierały wysokości wypłacanych premii i wynagrodzeń za godziny nadliczbowe. /odwołanie – k.5 akt VIII U 2463/04/. Również w trakcie postępowania odwoławczego w sprawie VIII U 2463/04 nie była rozpatrywana kwestia wiarygodności angażu z 1 października 1971r. Stąd też nie można mówić o tym, że co do wysokości podstawy wymiaru za rok 1971 zachodzi res iudicata. Ubezpieczony w niniejszym postępowaniu miał pełne prawo kwestionować wyliczenie wysokości podstawy wymiaru za 1971 rok tym bardziej, że o istnieniu dwóch różnych angażu z tej samej daty dowiedział się dopiero na rozprawie w dniu 29 maja 2013r. /protokół rozprawy – k. 44 akt/ Sąd I instancji zasadnie przy tym przyjął, że angaż z 1 października 1971r. ze wskazanym w nim wynagrodzeniem – 2.500 zł jest wiarygodnym środkiem dowodowym potwierdzającym rzeczywiste wynagrodzenie ubezpieczonego w tym okresie. Odwołujący skutecznie podważył wiarygodność drugiego z angażu wskazując na brak swojego podpisu na nim, co w sytuacji potwierdzonego przed Sądem braku wiedzy ubezpieczonego o jego wcześniejszym istnieniu świadczy o tym, że nigdy nie został wnioskodawcy doręczony i nie obowiązywał, a wynagrodzenie było wypłacane na podstawie angażu z kwotą 2.500 zł.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił.